

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slugom razni male stvari, u neostojen sve pokvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake ili K 5, odn. K. 250 na polu godine. Izvan caravine više poštarina. Plaća i utužnje se u Pull.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Pull, toll izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Nalazi za predbroju, oglaš. itd. šalju se nepunim ili pološnicom pošt. stacionice u Pulu, na administracija lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno naznačiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 277849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Sretan Božić!

Angeoski spjev „Slava Bogu u visini, a mir ljudem“ na zemlji, koji su dobre volje orliće se diljem kršćanskog svijeta predstojećih božićnih blagdana. Veliki bo blagdan narodnjim Kristova slavi se najsvetije širom svega kršćanskoga svijeta. Uzvišenom blagdanu nevesele se samo bogataši i velikasi, već također i siromasi, patnici i jadnici. Prvi se raduju velikom blagdanu radi toga što mogu u njemu i bogatstvu uživati nesmućeni slasti života, ili što im je dana prilika, da se barem toga dana obazru na sirotinju, te da njoj pruže milostinju — dežeci se Kristove nauke, da se međusobno ljubimo i pomažemo, jer na svemu što imamo, moramo se zahvaliti Spasitelju.

Siromasi vesele se narodjenju Spasitelja, jer je On sam siromah bio, jer je on blagoslovio siromaštvo i za siromaha u prvom redu stvorio kraljevstvo nebesko. Vesele se i Njegovu dolasku, jer je siromah uzvisio a mogućnike ponižio, jer je nasitio gladne i obukao gole.

Prije dvadeset vjekova rodio se je u neznatnom Betlehema davno obetani i teško očekivani Spasitelj svijeta. Postav čovjekom stupio je s neba na zemlju, da narode uči i rukovodi pak da se za nje žrtvuje na Golgoti. Premda Sin božji, rodio se u zapuštenoj stali, da nam pruži uzvišeni primjer skromnosti i poniznosti. Po majci od kraljevskoga roda Davidova, neima oko sebe ni sjaja ni dvoranstva, već u priprostih jasilah čeka na prvi poklon siromašnih betlehemskih pastira. Kao kralju kraljeva dolaze mu se pokloniti prvi mogućnici u osobah triju kraljeva iz daleka izтока donoseći mu mir, zlato i tamjan. Zvezda predhodnica dovela ih do betlehemske stalice, gdje nadođe Mariju i Josipa, te novorođeno djetence. — Sina božjega. Pokloniv se Bogu čovjeku krenuše drugim putem natrag u svoju domovinu po nalogu božjem, jer su

Spasitelju — djetecu dušmani već tada počeli raditi o glavi. Iz Betlehema morali bježati jer ga traži pogubiti kraljevi. U kralj bojeći se za svoje prijestolje. U kući Svojih roditelja pripravlja se za svoje uzvišeno zvanje u siromaštvu i samozataji. Kao učitelj ide od grada do grada, od mjesta do mjesta, poučuje i kara, upućuje i pomaže. Obkoljen od dvanaestorice priprostih ribara pripravlja narode za kraljevstvo nebesko — za vječni život. Siromah, bez zaštite mogućnika, proganjen i mržen od velikaha propovijeda svoju svetu nauku bogatu i siromahu, staru i mladu. Kad je pak nastupilo vrijeme, da se izpunji prorocanstvo, žrtvuje sam sebe. Ocu nebeskomu na drvu križa za spas duša naših.

Od poroda pak do svoje slavne smrti dao nam je Spasitelj najuzvišeniji primjer borbe za istinu i pravdu u potpunom siromaštvu. U toj borbi nije nikada sustao i tuđi ravno i neustrasivo za svojim svetim ciljem.

Narudjenje Isusovo i njegov život na zemlji nam je nepobitnim dokazom, da smo na ovom svijetu samo putnici, da je ovo samo prolazni život, da je taj život pun stradanja i patnja. Konačno, da nam bez borbe nema spasa.

Naš hrvatski narod vičan je toj borbi od davnine, jer je imao uvijek okolo sebe dušmana, koji su mu o glavi radili. Svi naših dušmana imade i danas u svaki zemljah, u kojih je nastanjen. On imade zahvaliti svojoj svetoj vjeri; svomu kršćanskomu životu i svojoj žilavosti, što se je uzperko tolikim dušmanom, tolikim patnjama i mukama do današnjega dana uzdržao. Njega nisu mogli svrnuti ni lažni proroci, ni svratiti s puta istine i pravice mogućnici i nasilnici. On je ostao uvijek odan i uvjeren Isusovoj nauci, stojeći čvrsto kao pečina uz svoju svetu crkvu. U njoj je nalazio utjehe u svojih nevoljah; ona mu je vazda podavala novih sila u borbi za svoj obstanak i za svoju bolju

budućnost. Uzdaću se u Onoga, koji je ljubio maljušne, koji je najvolio siromaha, tlačene i proganjane, nije nikada zdvojio, nikada klonio duhom, nikada se odrekao svojih prava na bolju i sretniju budućnost.

Vjerujući u Doga i u njegovu svetu nauku nada se pouzdano naš narod, da će se konačno i njegove pravedne opravdane želje i težnje izpuniti. On bo netraži ništa nepravedno ili nepošteno, ništa tuđja već ono, što je jurve imao, a što mu bijase već ono oduzeto. On traži samo ono, što drugi sretniji narodi već odavna uživaju, svoju slobodu i svoje jedinstvo.

Kršćanskim životom, požrtvovnim i nesebičnim radom, poslošnom i uzajamnom borbom za svoja sveta prava doći će i naš narod do žudjenog cilja, do svoje slobode i do samostalnosti svoje domovine. Tada će i on uz ostale sretno narode radostnije proslaviti blagdan narodnog oslobodjenja, blagdan bratske ljubavi i mira — uzvišeni blagdan svog Božića. Svevišnji dao, bilo to čim skorije! U to ime kličemo ti — hrvatski narode — Čestit i sretan bio Ti Božić!

Porotničke razprave.

Objavom 1. L. mj. naznanja predsjedništvo višeg sudišta kao sudište druge molbe u Trstu, da će se dne 25. siječnja 1904. održavati u Rovinju redovito zasjedanje porotničkih razprava, te imenuje predsjednikom razprava e. k. dverskog savjetnika i predsjednika e. k. okružnog sudišta dr. Tušara, a kao zamjenike e. k. sudb. savjetnike de Kummerlina i dr. Devessovich.

Tomu imenovanju neimamo ni baš ništa da prigovorimo, budući uvjereni, da je sudište druge molbe najvrstnijim silama povjerenju najvažniju ulogu predsjedanja kod porotničkih razprava. Kažu ipak, da jedan od imenovanih poznaje slov. jezik, o čemu do sada nismo imali prilike osvjedočiti se,

a znano nam je, da dvojici od njih nije poznat nijedan drugi jezik — do izključivo talijansk i, premda dotičnici služe preko 25 godina kao sudbeni činovnici u Istri.

Proizlazi dakle, da se razprave proti obtuženikom, kojima nije znan nego hrvatski jezik, ne mogu voditi bez tumaća, jerbo dotičnom predsjedniku razprave nije poznat jezik obtuženika. Taj logični zaključak ne vrijedi ipak kod nas, već se kaže: „Porotnikom nije poznat hrvatski jezik i radi toga prisiljeni smo rabiti bačvara kao tumača kod porotničkih razprava.“

Kako se kod nas tumači, temelji se ovaj protulogičan zaključak na zakonu od 23. svibnja 1873. broj 121 d. z.: Komisija sastavljena u sinislu § 11. navedenog zakona postavlja, protivno propisa § 9. istog zakona, u glavni imenik osoba, kojim je znan, malom iznimkom, jedino talijanski jezik, pa se tako doljera do nešto preko 800 osoba prikladnih za službu porotnika, kojima je hrvatski jezik posve nepoznat, premda imade u primenicili (§ 6. cil. zak.) do preko 300 osoba vještih hrvatskome jeziku.

Od onih 800 osoba izvuče sljedeće predsjednik sudišta 36 glavah porotnika koji znadu samo talijanski, i 9 najvrstnijih porotnika, koji neznadu niti talijanski već samo rovinjski, i tako je dokazano da u pomanjkanju porotnika vještih hrvatskome jeziku treba rabiti bačvara kao tumača. Evo iznovice dokaza, kako je već jednom u „Našoj Slogi“ bilo izaknuto, da se radi dvojice dotično trojice u jezikovnom pogledu nesposobnih činovnika, hrvatskoj velikoj većini pučanstva u Istri, suđi talijanski pomoću bačvara.

Kako je svima znano, dolazi kod porotničkih razprava i do osude na vješala, pa mislimo da bi pravedno bilo, da u tako važnih slučajevih, okrivljenik suea a sudac obrihvaljica razumi, i da se ne sili za duge i mukotrpne razprave obtuženika, da čeka na konačni posve milotan bač-

PODLISTAK.

Za Božić!

Bilo je na Silvestrovo lita 1900. U pazinskoj čitaonici luka je neki po zaklopu dvanaest kolpi — znak, da je ponoći. Svije se se pomalo ugasnulo i u onom miziku digla se na stolicu jena postovana osoba i kaj iz groba počela ovako govoriti: „Stari vjek umira i njegova smrt sjeća nas na razne borbe (za našu narodnu stvar. Malo smo postigli, al smo se ipak naukali. Svaki je prvi korak nestalan i težak, ali novi vjek dati će nam stanalo. Stupajmo smjelo stazom narodne prosvjetle i budućnost, je gotovo naša.“ Te beside nisu pale na kamik, ja sam ih više puta u sebi ponovlja i razmišlja o stvari na dugo i široko. Mislija: samo, da će se s novim vikom prominiti sve, mislija: samo, da će se pokazati nov život jani i sreću da će nam da i pamet i oni, kojima su se štaste u glavni pokvarile i da će progledati zaslipljeni. Ali johl

Već je ovo treće lito, da je stari vik zvrnija peti i da nas svitlost novoga razvilitja, ali ja ne vidim promine nikakove, već sve kaj i u starom ili još gore. Ja ne vidim u našem teritoriju ni koraka sigurnoga naprijeka; jedino ako gledam kroz vetroskopio, opažam tu i tamo kakovju malu iskru, ali niman ni najmanje nađe, da će te iskre zapaliti ovu kiselu materiju. Nekakova Fijaka, nekakovo mrvilivo uvuklo se u svakiđani život; svaki nastoji svoje posle, svaki gleda svoj interes a za sveobće dobro malo se ki brija. Kad je govor o kakovoj skupštini o kakom združenju, svi kažu, da bi bilo lijepo, da bi bilo dobro, i svi su zato. Ali kad se dojde do stvari i urede dan sastanka, svaki počez na svoj kraj. Jenom se grusi, drugi govori, da nima lazno, treći se drži daleko i neće blizu dok ne vidi da li je (kaj reče) puno skupa; četvrti se boji svoga hlada, peti misli, da su svi, koji gledu u družilo, trebali samo na da je šegav; šesti govori, da će blizu, kad ni slege, i tako naprij mogli bismo

brojili par masei. Ovi pak, koji nešto malo bolje stvar razume, vavik su pripravni za sve, samo imaju jedan dijet i lo, da dolaze kula santisima Fijaka i vavik su in ritardo „oh, ter i bez mene će lako opraviti“. Na koncu konca sve se zbervsi, papa ide in funo i čila baraka se privrne. Kad se to pripetilo, skoče svi na noge i svaki vodi glavnu riječ, jedan rošće orvako, drugi kampana onako a svi skupa ne pomažu niš — čakule, čakule in samperiterna secula. I tako čakulojude bačvara na dan dolaze Fešte i dobro manestre, prolazi pust i krnjave i godina mije za godinom. Kako svake godine, tako i ove imamo Božić na 25. decembra a viliju jedan dan piže, Slanac brnboče u loncu, zelje se friga, bakalaj će hladi a posutice kure a gancigra. Dobra rakija i fritule posute s cukrom doju ljudem koraja, tako da više od jedana zaboravi i poč svetlo mias — Digo kumpaze, bite doš si sutra na skupština za narodnu stvar,

da je onako pijadina fritul i fijasjasko rakije?“ — Dvanaesta ura ponoći odbija, u crkvi pjeva se „U seji vrijeme godista“; funkcijoni po malo finjavaju i zora božićnog dana sviče. „K litu, kume, mnogo lit, hodno na bičerin“. Bičerin i lete jedni za drugim, pijadina fritul se prazne a „Njolanje“ grmi u svakom kantunu. Al troke sedute, združivanje i tako dalje — to su sve fijasjabe! — Ne, ljudi Božji, vi krivo mislite! Ja vam danas govorim kula lipa manjera, na pametan dan, vi ste na krivom putu. Čovik ne smije misliti samo za svoj dom i rod. Mi moramo pripravljati pule našim mladim, moramo osigurati njim budućnost. A kako ćemo to učiniti, ako ne braneći naše pravice? Dan danas svaki svoje traži, svi se narodi miču i izobražuju, samo mi smo još lini, i samo mi se ne pustimo uputiti. Mizefija nas stišće na sve kraje, neprijatelji nas tlače i otinju da je naše, a mi toga kaj da ne vidimo. Svemu tomu zlu smo

varski glas: „čujes ti čo, si kundujan na smrti!“

Takovom postupanju bi se u našem vieku Hotentoti i Talijanom dobre poznati Absinci najljepše zahvalili, nu buduć vladu u Austriji vrlo razvika ravnopravnost, stalni smo, da će ipak nadležni faktori preko dviem trećinama pučanstva u Istri udovoljiti.

Zaključujemo odavna poznatim refrainom: činovnici su da služe puku, a ne protivno! Ako se našim pravednim željam nemisli udovoljiti, onda nek se barem imenuje Talijana i kao krivnika, da se tako sve u smislu talijanskom i bivših faktora vrši.

Politički pregled.

U Puli, dne 23. decembra 1903.

Austro-Ugarska.

Prošle subote imala je austrijska delegacija važnu sjednicu i radi predmeta razprave i radi izvještaja raznih govornika. Razpravljalo se je o privremenom proračunu. Česki delegat dr. Kramar izjavio, da je želja čitave delegacije, da bi se Austriji i Rusiji posrećilo izvojevat i macedonskim kršćanom čovječji obstanak. Obzirom na vojno pitanje rekao je, da osim ministra-predsjednika neima čovjeka, koji bi mogao utvrditi, da nisu Madjari u tom pitanju doneli pobjedu. Nastaviti ćemo — zaključiti — bez obzira na lijevo ili desno borbu za svoja povjestnička i narodna prava.

Delegat Biankini reče, da je trojni savez poguba za nemjematke narodnosti u Austriji. Govorio je nadalje proti uvozu talijanske vina u Austriju čim se šteti osobito Istri i Dalmaciji; upozorio je vladu na talijanske težnje za Albanijom naglasivši, kako bi federacija hrvatskih zemalja ugodno uplivala na našu politiku na Balkan. Priznao je se radi zanemarivanja Bosne i Hercegovine u narodnom, kulturnom i gospodarskom pogledu. Prosvjedovao je proti imenovanju državnoga ministra financija Buriana, koji nepozna hrvatskoga jezika, te se je potužio i radi toga, što se je zajedničku vojsku upotreblilo u Hrvatskoj za najnovijih izgreda. Delegat Kaftan je iztaknuo veliku pogriješku, počinjenu godinu 1867. tim, što se nije ustrojilo samostalnu česku državu kano protuviše nesretnomu dualizmu. Jošte su govornici delegati Delugan Wasilkto te izvjestitelj Bacquehem, na što ih prihvaćena osnova o privremenom proračunu.

Jedan od zastupnika českoga naroda pozivlje sve države i zemaljske zastupnike českoga naroda neka se sastanu i sastave spomenicu na cara, u kojoj bi se vladaru predložile sve krivide, koje mora česki narod pod sadašnjom vladom trpiti.

U hrvatskom saboru u Zagrebu razpravlja se ovaj par o osnovi zemaljskoga proračuna. Prije toga vodila se je podulja razprava o izvaji novoga bana, koji je tom izvajom razvio ili popunio svoj program. U sjednici od 21. o. m. stavio je Breščanski predlog neka se pomiluje sve one, koji su bili povodom zadnjih izgreda u Hrvatskoj kažnjeni i da se obustavi iztraga proti novim obtuženikom.

najviše sami krivi, jer puštamo da nam svaki uzde steže, da nas kupuju kao tovar i da nam se najzad smiju. Ali kako da se toj nevojlji na put stane, kako da se poboljša sadašnje tužno stanje? pitati će koji god. — Kako drugače neg udruživajući se? Stvarajmo družtva, podizimo ditance, sakupljajmo se, razgovarajmo i proučavajmo jedan drugoga. Tako delaju drugi narodi, isto tako moramo delati i mi. Pustimo na stran sve fandonije, ino fratule i pijmo rakiju, ali kad se tratā za dobro naše i našega puka, jezik za zube, manje čakul vise fatil! Naši mladji će nas jedan put blagoslivljati i moliti za naše duše, jer mi imamo derit živiti na ovoj zemlji, ali nimamo pravo pustiti ju propasti. Neka dakle živi duh hrvatski, čile lijepe su rožice rumene!

Dobri Bog dal svima jakost i moć, da se u buduću bude moglo sve bolje ravnati i da već jedanput postanemo pametni, jer je doba.

A sad „sretan Božić“ želi svima
Barba Mate Balota iz Raše.

Zast. Mažuranić upitao je vladu kako može trpiti protuzakonite talijanske nadpise u Primorju. Odjelni predstojnik Šumanović odgovori odmah, da su doista oni nadpisi protuzakoniti, da je vladu već do sada pokušala uplirati na ugarsku vladu, da one nadpise zamjeni, ali da nije u tom do sada uspjela. Konačno odsudi primorsko pučanstvo koje skida nasilno one nadpise.

Djakovački rodoljubi razasali su slovenskim i hrvatskim novinam zahvalu, koju je popratila tamošnja skupština dne 26. pr. mj., i kojom se izriče hvala narodnim zastupnikom, društvom i pojedincima u Istri, Dalmaciji i u slovenskih pokrajinah, koji su prigodom posljednjih izgreda u Banovini rieču i činom na ganuljiv način izkazali svoje bratsko saučešće za prolivenu krv kao i za patnje hrvatskoga naroda.

Srbija.

Ruske novine pišu vrlo nepovoljno o sadašnjem položaju u Srbiji. Neprekidne krize ministarstva, odlazak tuđih poslanika pokazuju, da nakon počinjenog umorstva nemože, da se umiri zemlja. Kralj Petar da nije kadar učiniti kraj zamršajem, jer nepovjerenje, koje vlada među strankam, sprječava svaki ozbiljan rad. Jedino sredstvo za uvođenje reda bila bi vojnička vlada, nu obzirom na razkol u vojsci, nebi se moglo sastaviti takovu vladu. U Biogradu da se je veoma bolno dojmila izvaja kralja Franja Josipa u pristolnom govoru na delegacije u pogledu kraljevskog umorstva. Ministar predsjednik Gruič, da nastoji ukloniti s kraljevog dvora bar kraljevog pobočnika Popovića, koji je sudjelovao kod umorstva kralja Aleksandra. Nu tomu da se protive utornici grozeći se svakomu, koji bi od kralja odaočio njihovoga pouzdanika pukovnika Popovića. Među utornici i drugim i češćenicima, da nastaju danonice sve to veće opreke. Bečkim listovim pišu iz Biograda, da bi moglo doći u Srbiji do građanskog rata i to već ove zime nebudie li velikog sniega.

Bugarska.

Uzprkos svim preporukam, molbam i grožnjam Austro-Ugarske i Rusije turska se vlada nemiče u pitanju provedenja naloženih joj reforma u Macedoniji. Ruski i austrijski poslanici vode s turskom vladom neprestano dogovore i nastoje uplirati svakojako na nju e da bi već jednom bar započela sa provedbom tih reforma, nu ona kao za to ništa nemari.

Italija.

Kako smo već javili vratili su se iz Rima u Beč delegati Austro-Ugarske, da izvjestie vladu o neuspjelom dogovaranju glede produljenja trgovačkog ugovora. U tom obziru držalo se je ovih dana ministarska konferencija u Beču, kojoj su prisustvovali i nekoji ugarski ministri i na kojoj bijaše zaključeno, da se dade nove naputke austrijskim delegatom. Talijanski ministar izvanjskih posala Titoni predložio je talijanskomu parlamentu zakonsku osnovu, s kojom se vladu opunovašćuje, da sklopi sa Astro-Ugarskom privremeni ugovor. Najnovije vijesti iz Rima glase u tom obziru, da će se po svojoj prilici za koji mjesec još produljiti postojeći ugovor između Italije i Austro-Ugarske jer da je vrijeme do nove godine prekratko a da bi se moglo stvoriti štogod novoga.

Istarski sabor.

U Puli, 13. studenoga 1903.

Sjednica IX. (12.)

(Nastavak)

Govor zast. Kompare

kod razprave o školskom proračunu.

Ja ću samo nekoliko riječi kazati u obće, jer želim razložiti stanje naših škola i u obće javnu obuku. Gledati ću, da za sve, što budem utvrdio, navedem i nekoliko primjera, kako je to činio i zast. Spincić, jer treba da razsvietlim nekoje stvari, kakve treba da budu, da sviet znae, kako u toj stvari stojimo.

Školska obuka u Istri nije stara ni 100 godina. God. 1820. počelo se najprije ustrajati pučke škole. U tom razmjerno dugom vremenu, pretekle su nas sve austrijske pokrajine, te možemo reći, da smo skoro zadnji u monarhiji u školskom napredku. Dosta je, da svrtno pogled na susjednu Goricku. Tamo je pučka obuka posve uređjena; tamo nema skoro većeg sela bez škole i učitelja.

Svrtno li pogled na Kranjsku, nam dje mo to isto. U pokrajini Gorici je polazne škole od 92—96%; a napredak tako dobar, da ga samo dojnjo-austrijsko pučanstvo u tom pogledu nadkrijuje, jer je ondje 98%.

Uzirnimo najmanji kotar goricke — onaj u Sezani, koji nije mnogo veći od obćine Buzeta, pa vidimo, da ima 38 škola i sve su posve uređene. Pa ako je istina, da narod u Gorickoj nosi velike njamete, imade bar dobro uređene škole.

Kod nas u Istri neće školski napredak nikako napried. Ali mi vidimo, da naši školski činbenici, koji e. kr. toll zemaljski, osobito u viših krugovih, smatraju ovu pokrajinu kao da je izvan monarhije i izvan djelokruga školskih oblasti, te nisu učinile ništa drugo, nego da su nastojali, da ovjoe obje narodnosti potstavaju ili jednu proti drugoj izigravaju.

Istra se hvali, da ima 22 grada. A pogledamo li po njoj, vidimo da ta pokrajina sa 22 grada ima samo jednu građansku školu. Sramota je, da nema ova pokrajina više građanskih i strukovnih škola, da mora pučanstvo u gradovima biti zadesvoljno samo s pučkom školom.

Do najnovijeg doba mislilo se, da u Austriji treba, da se skrbi samo za Niemce. I talijanske novine donose koliko vlada troši za njemačke škole, a koliko za talijanske, a zna se, da za naše, hrvatske i slovenske troši najmanje. Ali i za talijanske škole troši jako malo prema njemačkim školama. Stanoviste to, na kojem stoji vlada, neki je rat proti naravi, koji neće nikada imati uspjeha, već će biti samo na štetu pokrajini i narodu.

Mislilo se u Austriji, da će na svih stranah bolje ići, ako se naša država podieli na 2 strane. Kako znamo, nadošao je dualizam i dovršio time, da je predao sve austrijske narodnosti u ruku Niemaca i Madjara. Nu narodu se ne dade lahko unistiti, što je nepobitna istina. Nego, kad su Niemci reklamirali slobodu samo za sebe, počela su se među narodi siriti narodna načela i danas su već svuda uhvatila korjen. Od godine 1870. gdje počinna novo doba, načela o jednakosti čovječanstva, o jednakom pravu na javnu naobrazbu, napredku, pa navodno socijalni odnosaji, sve su to stvari, koje su dole same od sebe tako naglo, da su to temelji sadašnje države i da su sastavila rd svih zakonodavnih oblasti.

Taj pokret je u najnovije doba kušala vlada, osobito na školskom polju, kod nas zapriječiti. Neodgovara se na molbe, niti se po 10 godina vraćaju molbe. Ali taj sustav radja veliko ogorčenje u narodu. Taj je sustav pako probudio narod u Istri, te je on počeo u najnovije doba sve izplivati, što ga po zakonu i pravu ide.

Bacilo se samo kamen smutnje među narode tako, da su naši odnosaji baš na školskom polju najnormalniji, što se samo pomisliti može.

Na školskom polju borimo se mi od god. 1868. za pojedine škole; pišemo od Poncija od Pilata, a obično biva; da ništa ili jako malo postignemo. U novije doba reć bi, da je vladu proti nam na školskom polju uzela dobro; saveznika, a to je zemaljsku upravu, jer ipak školske oblasti nešto daju kad se pita, ali pokrajinska oblast čini sa vladom sve moguće, da se škola ne otvori.

Sad da spomenem sablazan, o kojoj se govori na svih sastancih, i koja se dogodila sa školom u Plaviji.

Osvrnuti ću se na ono, što je bilo već god. 1898. rečeno i dokazano, da ima naime u okružju Plavije preko 80 djece, koja ne imaju škole; da je na Plaviji postojala pomoćna škola od šestdesetih godina napried; da bi se morala uvijek držati a i držala se kad je tamo bio svećenik. Do godine 1881. postojala je redovito pomoćna škola, koja je redovito 60—80 djece. Da je e. kr. vlada htjela izvršiti

svoju dužnost, na koju ju veže članak I. § 1. zakona od 20. marča 1880. i istog zakona članka I. § 6. i 9. te članak III. § 51. i 53. tada bi morala tu za silu uređenu školu, stalno ustrojiti, te već nebi bilo nikada ovog pitanja. Ali godine 1893. došla je tamo komisija, da uređi to pitanje o školi. Najprije se zaključilo, da se škola ustroji i za Plaviju i za Skofiju. Proti tomu je porezna obćina Plavije prosvjedovala imajući za to svoje dobre razloge, jer bi morala i za druge porezne obćine jamčiti novcem za gradnju školske zgrade; obćina je okusila, ali nije bila uslišana. Na to su nastupili drugi uzroci, koje je naš drug g. Spincić napomenuo, pa se nije ni kasnije ništa učinilo. Došla je naime komisija i rekla je, ako žele školu i ako će za 20 mjeseci sagraditi zgradu na svoj trošak, koja će odgovarati zahtjevom zakona, da će školu dobiti. I zbili su ljudi posli tja djelo; e. kr. vlada im je dala nacrt i nadzirala gradnju, te je došla istu i kolaudratila i tada se obćalo, da će se tamo ustrojiti škola. Nu molba je bila zato odbačena, jer se o tom nije izrazio zemaljski odbor. Ako je vlada znala, da ima zemaljski odbor pravo prosvjeda, zašto ga nije već prije pozvala, da se o tom izrazi; ako se on nije izrazio, zašto je silila ljude, da sagrade zgradu i potroše ništa manje od 15.000 K; i da si radi toga naprte dug. Kasnije pak počelo se vladu, zašto tako čini, da je naime prije sve odobrila, a sada da se ne može otvoriti školu, tada je vlada odgovorila, da nije znala, da je njoj predodjeni organ pošao tako daleko, da je na svoju ruku narodu obećao školu.

Pitam vas sada, gospodo, ako dodje među narod kotarski školski nadzornik pak zemaljski nadzornik, zar im neće narod vjerovati? (M a n d i ć: reklo mi se, da će imati školu prije nego li budu treknje zrele, a već smo od tada deset puta treknje jeli!)

Mi neimamo ništa proti školi na Skofiji, jer ima samo iz Skofije 370 djece slovenske a 120 talijanske; stupa dakle za dva razreda 490 djece! Pitamo vas, mogu li dvie učiteljske sile voditi školu sa dva razreda i sa 490 djece, gdje su dvie sobe, svaka najviše za 80 djece. Reć bi, da je ova razmirica i mnoštvo molba što dolaze na oblasti, prisilila više školske oblasti, da pošalju opet komisiju na lice mjesta, i to 19. augusta 1903. i tamo se opet govorilo o tom, da bi bilo moguće ustanoviti pučku školu tamo, te je e. kr. zemaljsko školsko vieće dne 19. novembra prijavilo e. kr. kotarskoj oblasti u Kopru, da će se tu komisiju odposlati. Ista je došla tamo; istoj je prisustvovao načelnik grada Milje i član zemaljskog odbora poš. dr. Cherssić, a u ime interesa Ante Vela i Ivan Krejatini. Ovi su kazali, da žele školu, pošto imadu na nju pravo po zakonu, koji kaže: gdje je bila samo jedna škola dvie godine pomoćna, te ju polazio zakonit broj djece, da se moraju, ne ljudi sami, već školsko oblasti pobrinuti, da bude taj škola ustrojena.

Gospoda nadzornici izrazili su se, pošto su vidili, da je bilo od god. 1890. djece 87, a prije 4 godine po 90 djece, i poprično uvijek preko 86 djece, da je taj škola potrebna. Govorilo se o naukovnom jeziku, te oni interesati, koji su mislili, da će laglje školu dobiti, izjavili su, da bude u istoj slobodno i talijanski jezik kao predmet. Zastupnik zemaljskoga odbora izjavio je, da pošto su Plavije nedaleko od Skofije, gdje ima škola, i jer put da nije tako težak; kako se je prije reklo, i jer udaljenost od jednog do drugog mjesta nije tako velika, da je na načelno zato, da bi djeca morala školu položiti na Skofiju, nu s razloga oportuniteta pristao je na to, da se na Plaviji ustroji filijalka škole u Skofiji. On je naročito rekao tako i tim bijahu ljudi zadovoljni, da bude

Nastavak u priloga.

naime u Plaviji samo slijalka škola u Skoliji. Nu sa svim tim škole neima tamo ni danas, a Bog znađe, kad će je biti. Sad se ide za tim, da dobijemo bar odgovor na ono, što smo zamolili u vieću pred tri godine. (Zast. Laginja, Ministar nastave je obolio.)

God. 1898. molili su stanovnici na miljskih brdnah škola. Ta brda dijele se na dvoje. Jedna ima školu „Lega Nazionale“ a slovenski dio nema ni takve škole. Pet punih godina je već što nema odgovora na tu molbu.

Brest je molio ove godine za pomoćnu školu i tamošnji svećenik je lito depljato podučavati. Ali ta molba bijaše odbijena od zemaljskog školskog vieća i od ministarstva nastave u Beču.

Zast. Spinčić spomenuo je, koliko još treba škola u Istri, osobito u Pazinskom i Voloskom kotaru. Ja ću pako spomenuti samo ona mjesta, koja trebaju školu u Koparskom kotaru.

U movražkoj župi ima 850 duša; u Sječaku 820, u Brestu 900, u Podpeču i bližnjih selih 700 duša bez škole; u Tirjani 700 duša bez škole. Neima redovite škole u Krkavcih, u Pomjanju, u Plavnici, na Vrhu, Promu, Račici. Dakle preko polovice koparskog kotara neima škola, a sve su to krajevi, gdje živu izključivo sami, Slovenci i Hrvati. Ako se tako postupa uzprkos našem slovu zakona, moramo doći do zaključka, da je zakon stvoren baš za to, da se ne vrši.

Sa školstvom stojimo u čitavoj pokrajini u obće jako lošo. Iz službenog izvještaja doznajemo, da je više škola hrvatskih i slovenskih nego li talijanskih, ali ako brojimo učitelje i razrede, kako je to učinio zastupnik Spinčić, to vidimo, da ima više skoro dva puta talijanskih nego li slovenskih. Izličem to osobito radi toga, što nas se hoće zadovoljiti malenkoslima. (Zast. Mandić: nama baceju mrvice sa gospodskog stola.)

U Istri ima 41 pomoćnu školu, a od tih je 37 hrvatskih i slovenskih, u kojih se brinu ponajviše svećenici za pouku puka. Nu to je dokaz, da su c. kr. oblasti krive, što se ne vrši zakon, jer bi tamo, gdje već 10, 15 ili 20 godina postoji pomoćna škola, morala već odavno biti redovita škola, dočim je nema ni sada.

Idemo dalje. Svatko znađe, da gdje su djeca strpana u jednom razredu, tamo ne može biti valjana napredka. Ipak sve one škole, koje su prenatrpane, jesu samo naše. Mi ne imamo u čitavoj pokrajini ni jedne 6 razredne škole, jer bi to za nas bio luksus. To imadu samo Talijani u Poli i u Kopru. 5-razrednih škola ima 14, ali naša nije ni jedna; 4-razrednih škola ima 7, a naša je samo jedna; 3-razrednih škola ima 10, od tih je naših samo 4 ili 5; dvorazrednih škola ima 48, mi od tih nemamo ni polovicu; sve ostale jesu samo jednorazredne škole, i te su skoro izključivo naše.

Navedeno je na strani 21. službenog izvještaja, da se otvara svake godine samo po 3 škole. Ako pomislimo, koliko škola još fali, to nećemo ni do 50 godina doći do svih potrebitih škola.

Na koncu izvještaja, gdje se nabraja djecu, koja ne mogu polaziti školu, jer su ođaljena od svake škole preko 4 km., ima u Istri 16.647. Može se reći, da među ovimi nema ni 2—3% talijanske djece, već su to sve hrvatska i slovenska djeca bez poduke.

Jošte da vam nešto napomenem. Pred 3 ili 4 godine došlo je putem c. kr. namjesticitva u Trstu, na ravnateljstva pojedinih škola pismo, koje glasi ovako od prilike: Bilo je pozvanih ove godine na jesenske vježbe toliko rezervista iz Istre, pa od njih nije znalo toliko poslotaka kako se zove naša carica, što je bio Tegethof, što je bio Radecky, a 2%, nije ih ni znalo pod koju oblast spada Istra? (zast. Mandić: pod Tursku.)

Ako imamo 16.000 djece, koja nepo-

laza školu, valja da su i oni bili iz tih krajeva, gdje nema škole. Ali značajno je, da se od našeg čovjeka traži, da mora znati polovicu austrijske povjesti, a ne dadu ni pučke škole. (Zast. Mandić: drže, da su takvi bolji za „Kanonenfuter!“)

Mi imamo sve manje učitelja i tože se na to svuda; da i ono malo što ih ima, nisu dobre sile. Zašto je tomu tako? Zato, jer se već prvu pogriješku počinilo onda, kad se je zamislilo ustanoviti učiteljske u Kopru.

Kopar ne ima, smisla za učiteljske, tamo ne možemo napredovati, jer nema ni jedne valjane knjižnice; ni muzjea, a nema ni širokog obzora za mladež, nego je sve nekako staro i maleno. To je grad, koji ne može dan danas pružiti mladeži ono, što pružaju drugi veći gradovi.

Druge je pogriješka i uzrok nestajici učitelja u tom, što su im g. 1901. vrlo neznačno poboljšali plaće, pa i to sve skupa je još uvijek nedostatna plaća. Najprije su sve gradove u Istri stavili u prvu ili drugu kategoriju a dodalo se i osobni doplatak. Ali to se učinilo za talijanske škole, dočim su naši učitelji ostali skoro svi u trećoj kategoriji s najmanjom plaćom.

Istra je u obće zaostala u svemu, pa ne može pružiti učitelju one udobnosti, koju ima on pravo zahtijevati. Uzmite još k tomu političke odnose, radi kojih mora biti učitelj uvijek u strahu, da će biti premješten, pa čete pojmiti teško stanje naših učitelja.

Spomenuti ću jedan slučaj, koj se je dogodio s jednim od najboljih učitelja koparskog kotara. Poznato vam je komešanje u Rietmanjih. Tamo je bio vrlo krstan učitelj g. Valentić. Došli su tamo, kako znate, i oružnici i političke i druge oblasti, te su priiskale narod, da saznadu gdje bi našle razlog tomu komešanju. Nu ni vojnici ni oružnici ni sve one oblasti ne mogoše ništa doznati. Da se nadje tobož pravi povod tomu, primilo se učitelja, komu poslaše na jednom 53 upita, kao da je on kriv tomu komešanju. Učitelj je bio tih izpita sit te je jednom rekao; zar mislite, da sam baš tako rada ovdje, i ja bi se rado riešio ovog mjesta.

Povedenom iztragom nije se doznalo ništa proti njemu, pa ipak ga premještilo na njegovu materijalnu štetu.

Kaže se nadalje u službenom izvještaju, da ne može biti pravoga napredka, jer da je mnogo učitelja bez sposobnosti. Možda, da je to istina, ni ako je, biti će za to, što su mladji učitelji uvidili, da je bolje za njih, ako službu ostave.

Gospodo moja! Zorna obuka nije sasvim podpuna. Tu manjka najprije valjano učiteljske, jer ono u Kopru neodgovara ni svojim nutarnjim sustavom, jer baš tamo, gdje bi mogao učitelj razviti svoja dobra svojstva, mora da se muči ljudim mu jezikom. Nekoji od mladića ne poznaju posve dobro naukovnog jezika, što se ne može upisati u grieh mladićem, već školi, učiteljsku, koja neće da pruža podpunu jezikovnu poduku tako, da je posve jasno, da je koparsko učiteljske najzadnja institucija ove vrsti u Austriji. Učiteljske n. pr. koje dolaze iz Kranjske ili Gorice, imadu temeljitijeg znanja nego li naši učitelji. Nu, kako rekoh, nije na tom krivnja učitelja, već učiteljska.

Reći ću još nešto o samom proračunu. Tuj se govori, da se podupru i kotarske školske konferencije. Da budemo u tom na čistu, neka znadu gospoda, da u Kopru nije bilo 5 godina takve konferencije.

Govori se nadalje, da će se dati nagrada za školske vrtove. Na to pitam: kakva je to podpora ili nagrada kad se daje 15 ili 20 K? Što će se time učiniti? Pogledajte samo što čini trčanski magistrat, koji daje za školske vrtove nagrade od 100—150 K svake godine.

Stoji nadalje u računu, da je potrošeno g. 1903. iz zemaljske školske zaklade 6260 K za osobne nagrade učiteljem. I te su nagrade vrlo malene, za pojedina

20 K, a drugo moram reći, da su te nagrade dobili sve sami talijanski učitelji izuzev dvojicu naših.

Predjimo na novi račun. Nedopada mi se, da se podupiru kotarske školske knjižnice, jer kod nas neimaju one smisla budući su kotari preveliki, te su učitelji previše udaljeni od središta. Pomislite samo, da bi učitelj iz Lanišća morao 10 sati hoditi do Kopra, da dodje do kotarske knjižnice.

Imamo i knjižnicu učiteljsku za učiteljske u Kopru, ali većina onih kojija je talijanska, a drugo, malo ih je takovih, kojimi bi se mogao učitelj okoristiti. Najmanje je knjiga njemačkih, nu ove su svakako najbolje.

Ja ću svršiti. Čini mi se, da je neki profesor, koji je predavao na sveučilištu u Inomostu, pisao, da je naše more talijansko i slavensko, ali, da su se tamo počeli naseljavati Niemci, koji su svojom uztrajnošću prodrli sve do Adrije, te se već ne značajno reći, da mora biti Adrija njihova. Mi treba, da to more obranimo, treba, da se mi ljudi jedne kuće sprijateljimo, jer nećemo li to, biti ćemo brisanji sa lita ove pokrajine jedni i drugi. Za to imamo tri važna dokumenta iz godine 1848. Jedan, izdan od najviših krugova, sadržaje sva obećanja, ako uhvatimo za oružje, a drugim nas strše tim, da šta bi bilo kad bismo došli pod vlast susjedne države iz preko mora.

Što se obećanja tiče u zadnjih 50 godina nije bilo ni jedno izpunjeno. Straše naš s Italijom! Moram na to reći, da toga straha više u narodu ne ima. Ljudi danas znaju, da je danas u Austriji težak život i da se teško dolazi do pravice, pak su izgubili taj strah. Stogod se dogodilo, ako budemo dobro organizirani, neka dodjemo, kamo ćemo, neće nam biti gore nego li je sada.

Valja dakle, da se međusobno pomirimo, pa će biti za nas svedeno, zapovijeda li nam se od sjevera ili od juga.

Ja sam svršio. Nestavljani nikakvog predloga, jer bi bilo uzaludno trošiti vrijeme i rieči, budući da ni predložio od prije nisu jošte riešeni.

Interpelacija

zast. Spinčića i drug. na njegovu preuz. gosp. ministra trgovine obzirom na luku u Opatiji.

Teško da ima mjesto u monarhiji, koje bi se bilo tako brzo i liepo diglo kako se je digla Opatija u posljednjih 20 godina. Od doista krasnog na obalah Kvarnera ležećega, al posve malenoga seoca, gdje se je jedva vidjelo kućice obkoljeno livorikom, postalo je svjetoznano lječilišno mjesto sa sjajnim villami. Carske i kraljevske, nadvojvodske i kneževske, grofovske i svakojake građanske obitelji, skoro iz svih država Evrope, posjećuju godimice, zimi i ljeli, to mjesto.

Osim obćine, potežu država i pokrajina, velike, deset, dvadeset-kralne i još veće, na stoline tisuća kruna brojeće, poroze i namete; al nit država nit pokrajina nisu ništa doprinesle k procvatu mjesta. Da, one nisu nit toliko učinile, koliko bi bile morale učiniti za mnogo manja i neznačajna mjesta.

Luka Opatijska je jedna najjače položenih na cijelom Jadranu. Od jutra do večera, svaku uru, dolaze parobrodi, često više njih u istoj uri, uz veliki broj ljudi, ljudi koji se izkrcavaju i ukrcavaju — a luka je tako malena, mul tako uzak, da se brodovi u luci i ljudi na mulu samo velikom mukom micati mogu, često u pogibelji da budu oštećeni.

Dočim je obćina sa svojimi sredstvi provela manje radnje u glavnoj luci i u lučicah, za ladjice, obratila se je ponovno, pismeno i u odaslanstvih, na doćićne državne oblasti s molbom, da se luka poveća, obstojeći mul razširi i produžji, i novi potrebiti grade. Državne oblasti odnosno njihovi predstavnici su doista pripoznali nuđu povećanja muli po-

većanja luke, kad i kad povoljna obećanja doli, al do sada ništa učinili, i ne kane, kako to proračun za 1904. pokazuje, niti u budućoj godini ništa učiniti.

Možda će se maknuti usljed elementarnih događaja.

Već početkom prošloga ljeta bio mul olujami tako oštećen, da su razni ljudi prvopodpisano — koj je također razne korake za povećanje i poboljšanje luke u Opatiji učinio — ironično primetnuli, da će sad država budi gdje nekoliko tisuća kruna posuditi, da restaurira luku.

Svrhom ljetan pako je mul usljed strašnih oluja bio tako uništen, da je njegovo stanje absolutno nezdruživo. Bez obzira na poljeve, kojim bijahu izkrcavajući i ukrcavajući se ljudi izloženi, snizio se se mul po prilici u sredini, a pukotina, široka 1—2 decimetra, vidi se po cijelom mulu, tako da su ljudi svakim korakom u pogibelji, da si noge slome, ili da u obće na lta ili u more padnu.

Dočim je pitanje bezodvlačnoga popravka obstojećega muli i povećanja luke bez svake dvojbe, i dočim si podpisani dozvoljavaju opaziti, da bi se kod napravljanja nacrti za povećanje luke imalo posavjetovati sa domaćimi kapetani i drugimi mornari — kao što se to događa u drugim državah — upravljaju na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine slijedeći upit:

1. Je li vaša preuzvišenost sklona bezodvlačno narediti shodna:
 - a) da se obstojeći mul u Opatiji u najkrće vrijeme popravi tako da se bude moglo po njem bar za silu hoditi,
 - b) da se nacrti za povećanje tamošnje luke sa svom mogućom brzinom napravo i izvrše?
2. Je li vaša preuzvišenost voljna zahtijevati naknadno već za proračun 1904. nuždne iznose za izvršenje prije navedenih radnja za mul i luku u Opatiji?

(Nastavit će se.)

Na koncu smo godine, molimo za obnovu predplate!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Prvi istarski Sokol u Pulji priredjuje na „Silvestrovo u četvrtak dne 31. zabavu, na koju se ovime najuljudnije pozivate. Početak u 8 sati u večer. Ulaznica: Za članove K — 60 Za obitelj K 1— Nećlanovi plaćaju po osobi K 1— Razpored: 1. Junak iz Like 2. Nemanjino kolo — udara tamb. zbor. 3. Zrinjsko-Frankopanka — pjeva muški zbor. 4. Bračna bura — šaljiva igra u 1. činu. 5. Zbor drvica (orientalska scena) — udara tamb. zbor. 6. Pozdrav — pjeva muški zbor. 7. Bengalski tigar — šaljiva igra u 1. činu. 8. U božićnoj noći — udara tamb. zbor. 9. Šaljiva pošta. 10. Tombola. 11. Ples.

Božićnica hrvatske pučke škole u Pulji bila je prošlu nedjelju po podne i vrlo dobro posjećena. Poblize po mogućnosti u dođućem broju.

Javna zahvala. Odbor podružnice sv. Cirila i Metoda u Pulji i ravnateljstvo hrvatske pučke škole u Sijani izrazuju ovim putem najsrdačniju zahvalu svim onima, koji su bilo radom bilo darom doprinijeli za krasni uspjeh „Božićnog stabla“, priredjenog i ove godine, ko što i prijatelj, u korist siromašne školske djece.

Vandalizam. Prvi četnaest dana skoga mora u zemlju od obećanja. Srećan umro je u puljskoj bolnici neki dalmatinski Hrvat po imenu Burmaz, komu su priredili sprovod njegovi zemljaci. te mu postavili grob za slab s hrvatskim napisom: U nedjelju slučajno, nalazeći se na groblju pisac ovih redaka sa gosp. Ant. Trančevićem, kao glavnim pokretačem za pokojnikov sprovod, opazimo, da je drveni privremeni križ bio naslonjen kod ulaza na groblje, a ne na pokojnikovom grobu. Na upit, upravljen od jednoga nas na suprugu nadzornika groblja, zašto je naslonjen onaj križ na zidu, dobiše odgovor: perche è scritto per slavo. Dakle očiti dokaz, da je bio križ izvadjen sa pokojnikovog groba. Takova stla počinjavaju samo vandali, gospođa Latini, a ne prosvjetljeni ljudi. Sram vas budi!

Na znanje! Buduć da 31. decembrom ove godine dobrovoljno prestajem biti poslovođom Tiskare J. Krmpotić i dr., upozorujem ovim p.n. gg. predplatnike, da kod obnove predplate ili kod slučajne naručbe u poslu tiskare nenastavljam više svojih pisama na moju privatnu osobu, u koliko se tiču naručbe, već na tiskaru kao takovu ili na upravu „Naše Sloge“ u Puli samu.

U Puli, na badnjak 1903.

Josip Krmpotić.
Iz Barbanština pišu nam 8./12. 1903. Riedko vam se, g. uredniče koji javi iz ovih zapadnih krajeva — nesretno nam istre, napose pak iz ove razkalašene barbanštine.

Mooga bi se ruka utrudila, koja bi vam htjela sve novosti opisati, ali pošto su moje sile slabašne, nastojat ću biti kratak, a oslalo što bih imao izvesti na vidjelo, pustiti ću za prikladnije vrijeme.

Naše je občinsko zastupstvo dana 4. ožujka t. g. pod II. točkom dnevnog reda, zaključilo većinom glasova, da od tada naprvo ima se rabiti isključivo hrvatski jezik kao uredovni jezik. Na veliku našu žalost protivio se je, dapače i protivio se još tomu naš g. načelnik. Dapače izrazio se je, pred vjerodostojnim osobam, da toga neće zastupstvu zaboraviti. Pošto smo takodjer protiv njegovoj imenovali tajnika F. Lovrinovića, iznenada pregledao mu je blagajnu, te je odmah sazvao deputaciju i pronašli su, da je on nekoliko novac pronevjerio. Zašto nije pak odmah iz početka sazvao zastupstvo i pred cijelim zastupstvom stvar razložio, nego čekati dok se je toga više nagomilalo.

Odkad bje odpravljen bivši tajnik F. Lovrinović iz ureda, od onda je razpravljao sam g. načelnik. Jeli je g. načelnik vodio ured u hrvatskom jeziku, kako je to občinsko zastupstvo odredilo? Nije, već je uzprios zaključku zastupstva rabio isključivo talijanski jezik, a protivnik bijaše hrvatskom jeziku. Dapače izjavio je pred zastupstvom, da će on protiv tomu prosvjedovati, jer da je bio odabran u talijanskom jeziku.

Radi toga mi vam se, g. načelnice liepo zahvaljujemo! To je zahvalnost hrvatskoj stranci, koja vas je podigla na tu načelničku stolicu. Što biste imao bili zahvalan hrvatskoj stranci — vi protiv njoj raditi.

Dne 20. studenog imalo je zastupstvo svoju sjednicu, na kojoj je opet gospodin načelnik zagovarao talijanski jezik. Ali sve njegovo nagovaranje, obećanje, ostalo je bezuspješno, jer je opet zaključilo občinsko zastupstvo da uredovni jezik mora biti hrvatski — hrvatski i nista drugo nego hrvatski.

Nadalje odredilo se, da svi spisi izim onih, koji dodju od autonomnih vlastih, imaju se natrag povratiti, ako su pisani u jeziku nami nepoznatom.

Pošto se je onog dana vodio zapisnik hrvatski, nehtjede ga g. načelnik potpisati, izjaviv, da od sada šest mjeseci ne bude više občine u Barbanu.

Onda kamo mislite g. načelnice sa občinom? Valjda ne tamo preko Jadrana

put svakomu, ali mi hoćemo imati i nadalje občinu u Barbanu.

Naše je občinsko zastupstvo još negdje oko g. 1900. nabavilo hrvatski pečat, kako je to već „Naša Sloga“ pisala. A onaj stari talijanski pečat nalazi se još u kući g. načelnika — svakako nama se čini, da to nebi imalo biti, jer pečat morade biti jedan i valja da je u občinskom uredu.

Sada imademo za tajnika g. V. Crvića, rodom iz Dobrinja, mladie je posten, radin i nepristran.

Porečki kotar:

Zemaljsko kulturno vijeće. Stalni odbor zem. kulturnog vijeća za Istru, sa sjedištem u Poreču, imao je prošloga četna s jednicu, u kojoj je objavio sljedeće članove u stalni odbor onoga vijeća: dr. S. Venier, predsjednik kot. gospodarske zadruge u Bujah za kotar porečki i koparski; Ivan Tromba za kotar puljski, lošinjski i za grad Rovinj; dr. Matko Laginja, predsjednik kot. gospodarske zadruge u Kastvu za kotar voloski i pažinski.

Zemaljsko kulturno vijeće imalo je dne 17. o. mj. sjednicu, a glavnu skupštinu dne 18. o. mj. u Poreču.

Filoksera na Porostinaf. Od tamo nam pišu, da se u onom kotaru širi sve to više nesretni trsnu usenac ili filoksera. Imućniji vinogradari nastoje svimi silami da budu pripralni na vrijeme obnoviti svoje vinograde, te nabavljaju koli rozge toli vappe američkog trsa. Njima idu to lahko, al je teže za siromaha, koji nema često ni novca ni mogućnih prijatelja.

Iz vladinih razsadnika dijele se godimice i rozge i vappi, uz stanovitu cieniu. Molbe se šalje glavarstvu občine Poreč. Prositelja imade mnogo, te će se dogoditi po svoj prilici kano i prošle godine, da će seljaci dobiti tek polovicu onoga što traže i to možda tako kasno, da se neće moći saditi ni rozge ni vappe, ili da posadjeni neće htjeti da rastu.

Koparski kotar:

Občinsko zastupstvo u Roču se je konstituiralo dne 17. t. mj., imenovav načelnikom Petra Pavletića iz Čriteza, prvim savjetnikom drugog Pavletića iz Čriteza, a drugim savjetnikom Majžnera iz Gorenjevasi. Tom se prilikom našlo u Roču liepi broj našeg ljudstva, koje je oduševljeno pozdravilo novu nastajuću dobu u onoj občini sa gromornim živiovljici i starom, ali uvijek milom našom pjesmom „Još Hrvatska ni propala“. Kao vladin odaslanik bio je glavom kapetani gospodin savjetnik Schafenbauer, koji je nastojao skloniti naše zastupnike, da bi kao prvog savjetnika imenovali g. Scalu. Nu pošto je taj gospodin u zadnje vrijeme proigrao povjerenje našega puka, nije uspio pokušaj kapetanov. Pozdravljajući ovdje novog načelnika i njegov odbor, izritemo vjedno našu nadu, da će ovi u nastajućem trogodištu mudrom i točnom upravom, te zauzimanjem za probitke onog pučanstva znati učvrstiti povjerenje, koje je isto u nje postavilo.

O pogrebu pokojnog ravnatelja učiteljista g. Markelja u Kopru, javljaju nam naknadno od tamo:

Svečanom pogrebu, koji se je obavio u nedjelju dne 13. t. mj. u 2 sata po podne, prisustvovala su osim ućeće mladeži od strane c. kr. zemaljskog školskog vijeća gg. dvorski savjetnik Czermak, te zem. skol. nadzornici Matejčić, Svida i Ravalico, zatim odaslanstva goričkog ženskog učiteljista, istarskoga zemaljskoga odbora i svih ovomjestnih državnih i grad. oblasti te mnogobrojno građanstvo.

P. kojčik je službovao mnogo godina kao profesor ovdješnjeg učiteljista, onda kao nadzornik pučkih škola ovoga kotara te od godine 1901. kao ravnatelj učiteljista. Vječni mu pokoj!

Iz Černogkala pišu nam o pogrebu pok. Ivana Pavliča, občinskoga načelnika

u Dekanih, koliko sledi: „Jedva smo odahнули nakon tolikih muka i patnja radi tolikih spleta na našoj občini; jedva smo bili počeli ozbiljno raditi oko uređenja zapuštenih občinskih posla u Dekanih, kad nam nemila smrt prenelo ugrabi uzornoga rođoljuba i čestitoga načelnika g. Ivana Pavliča.“

Težak je to udarac za našu zanemarenu občinu, koja je bila našla u pokrajniku valjana načelnika. Da se odužimo veevrednomu mužu bar poslie smrti, nastojali smo, da mu privedimo što sjajiniji ili bar što srdačnije sprovod i pogreb. I doista nagnulo je k sprovodu naroda iz čitave občine premda bijaše vrijeme vrlo nepovoljno, jer je kiša lievala ciele dan. Došao je na pogreb i zastupnik kotarskih oblasti u Kopru g. tajnik Kregan, kot. školski nadzornik; druge gospode svećenikog i učiteljskog stališa; bila je zastupana i trčanska okolica pa čak i ljubljanska okolica. Veliko mnoštvo naroda sprovelo je milog pokojnika do hladna groba uzliknav mu iz dna tužna srea: počivaj sladko čestita dušo!

Jošte neznamo kada će se obavili izbor novog načelnika, ali se čuje, da se već preporučuju nekoji članovi zastupstva, koji bi htjeli zasjesti načelničku stolicu, ali koji nisu zalo, jer neimaju dosta sposobnosti ili jer su odviše vezani s Koparskom gospodom. Občinski zastupnici imadu u svojoj sredini sposobna i poštena muža, koji se ne preporuča, ali koji bi bio najspesobniji za ono častno i teško mjesto.

Voloski kotar:

Iz Mošćenice pišu nam 9./XII. o. g. Već više puta bilo je u dičnoj „N. S.“, o prilikama ove občine. Kako je poznale upravljaju ovom občinom Talijanasi; medju kojima vodi glavnu riet t. j. imao bi da vodi poznati smutljivac. Ovaj služnikkollektin samo kao oružje i preko njega viedu na svakoga koji neće da puše u u njihov rog! Čitatelja mnogom neće biti poznat taj čovjek, pa hoću da ga po mogućnosti opišem: Čovjek, koji uživa kad ga koji komplementira, a to rade Talijani jer im ide u korist. — Čovjek bez ikakve naobrazbe, što je izrično naglasio dr. Constantin iz Voloskog kad je jednom bio tužen. Laskav kao malo koji. Da navedem primjer učinosti ovog novo pečenog Talijana, kazati ću samo to, da taj čovjek je kadar utvrditi da trčanski „Piccolo“ i „Piccolo della sera“ jesu sasvim oprične novine i da „Piccolo“ vriedi a onaj drugi je za baciti ga u smeće. Bojazljiv, u prisutnosti ma kojeg od naše stranke, neće usta ni otvoriti, jer dobro znađe da će mu svatko prebiti njegove „mudre“ rieti, kojima priteže k sebi ovaj dobi puk. Čovjek radin, to mu se mora priznati, nu žep mu je najmiliji. Siromahu neće pustiti ni novčića, on koji slavi kao prvi bogataš u Mošćenici. O, slovi kao prvi talijanaš u ovim krajevima i kao prvi dobrotvor ovog zapuštenog naroda! Čovječe, znaj, da te i sami Talijani izsmjehivaju, znaj, da te samo dotle časte, dok budeš držao na užetu ovaj dobi ali zasliepljeni narod. Evo, ovakav čovjek leli po kućama da dieli glasovnice, plaća rakiju, vino, žigere — gubi dana i noći, a zašto? Zašto čovjek, koji uvijek gleda za novčić, najjednom badava dieli i mući se? Zar bje svoje koristi? Samo polako gospodine, osvaynut će i tebi crni petak, kad te narod upozna. Prolazi vrijeme, a narod malo po malo upoznaje prijatelje i neprijatelje.

Dopala mi ruku — Krstičeva grujasa — pa hoću da par rieti odvatim Krstiću Bersečanu i Fortunatu. Dakle, gospodine Srečko — ti bi rado znao, tko sam? Reći ću ti: Mošćenčanin rodom i porietlom. Ali ti Srečko govoriš, da neznas hrvatski? Otkadle ti riet „oklada“? Ej moj... znaj, da jezik neće nego na skrbu. A što se

trvoje oklade tiče, reći ću ti to. Dokaži, da ne plaćaš vino, rakiju, cigare i to samo u vrijeme izbora. Dokaži, da si prema ljudima uvijek jednak; dokaži mi, da i sam ne pitaš sirotu seljaka — ali ne u vrijeme izbora — nek ti plati pol litre, onda kad mi to dokažeš, reći ću ime i prezime i dati poljanje ubaviesti o novcima. U ostalom bi ti preporučio da ne buncaš kako si i u tvojoj „okladi buncao i dobro si upamti hrvatsku poslovicu: „Gdje koga svrbi, ondje se i češe!“

„Al Reverendo Pater Liferiti“ ili piscu „Sve va jedan snop“. — Dakle ako je i gorka istina priznati se je morz: „da naš zastupnici vode u občinski sjednici, cama glavnu riet“. Ste čuli, Mošćeniski Slavinci, koji pristajete slipeo jeste uz dr. Salo! Naši reprezentanti valjaju neč, a vaši smokve!! Dr. Salo bunca nešto o plaćilu, aproboš, tko je učinio, da će dođuce godine biti plaćilo umanjeno za 10 po sto. Zar možda „Illustrissimo“ ale pak Marić? Naš reprezentant Josip Rubinić ale kako bi Krstić rekao Jožina. Naše pisanje reć bi da je nekoga ipak ubolo, kad ima u „Teti“ oklada.

Kostanjčić i dopis iz Berseča: Predbacuje mi pišie „mače“, da hedasto pišem; što čete, ne može svaki u školu, da doktorski zavarava siromašni puk! Ala dr. Salo, ti pišie članka „Pomirenje“, izjavi, napiši tvojim Slavincima što bi morali Hrvati u Istri, a takodjer i u obće Slavinci priznati Talijanima, ako hoćemo da se s nama združie. „Riconoscete, che l'Istria e italiana e allora sarà possibile l'accordo“ zagrmel tjo dr. Cleva va dijele u Poli; ali ovoga ti tvojim zalupanim maćkom kazati nećeš. Rekao sam, jer si bio u školah, da ih doktorski zavaravaš. Isjavi u „Teti“ koju žrtvu bi Hrvati iz Istre morali podneati da se sa Talijanima združie?! Morali bi priznati da je Istra talijanska; ala Marić, Kafula i Paterci, kako vi to tumačite? Ala doktore izjavi, napiši, odvali već jednom kako bi moglo doći do — sloge. — Tvoju izjavu neka pak potvrde tvoji gospodari, koji te brane i uzdržavaju.

U istom broju „Mače“ ima dopis iz Berseča, neću se dugo s njim pozabaviti, jer znam, da ga Bersečan nije pisao — jer nema tamo čovjeka, koji bi se tako ponizio da piše u Krstićeva „Gnjusu“, a drugo radi toga ne, što g. Engenij Kumičić i Fran Škalamera ne trebaju da ih ja branim. Piscu preporučujem, da mu ona prisposoba ne valja; bolja bi bila: Krstić bik — ona od Turak i on siromašni rasečeni mali to dokazuje — a za kravu bi mogli postaviti ako čete jednu ili drugu od ovdjašnjih „maćka“.

Mošćeničani, braćo! Već su počeli smučivati vas, agitirati, plaćati vam vino i rakiju. Znajte, da vas ti ljudi, koji vas kapuju da budete protiv svomu zajku, protiv svojoj krvi, varaju, znajte, da su vam protivnici. Braćo! Zdruzimo se svi skupa — Mošćeničani i Bersečani — izaberimo ljude, ljude a ne ovce za raprezentante. Ja vam neću danas da predložim koje, ali čim budu naše reklami koji su na kapetanatu, rietieni, javit ću vam se sa listom (glasovnicom) pak čete moći onda vidjeti ima li ili nema ljudi, kojima da povjerimo občinu. Javljvam vam i to, da u Roču su naši predobili, ako i polako ali napried se ide. Slozimo se i radimo, jer u „slozi je moć“ u radu je spas.“ Kostanjčić.

Lošinjski kotar:

Hrvatska škola u Korniču na otoku Krku. Kad to se je imala ustrojiti pučka škola u Korniču, izjavili su se na komisionalnoj razpravi dne 30. oktobra 1899. zastupnici interesiranih občina i poglavice obitelji, da bude nastavljen jezik hrvatski, a talijanski da se imade podučavati kao neobligatna predmet. Zem. odbor za Istru izrazio je tom prigodom žalbu, da bi se na spomenutoj pučkoj školi marljivo go-

kalniji Talijani Istre, možemo si lahko pomisliti kakva će biti to osnova. Bog nas očuvao od uredjenja istarskih občina po osnovi ovog odбора!

Uvoz talijanskog vina u Trst. Javili smo onomadne kako se uvažava veliko mnoštvo talijanskog vina na Rijeku, gdje će ostati po svoj prilici nerazprodano ove godine, pa će i u buduću uživati polakšicu u cieni na temelju nesretne vinske klauzule.

Iz Trsta nam javljaju, da se dovlaže i tamo danomice talijansko vino, jer se žele Talijani okoristiti još ovo malo dana tekuće godine zlostretnom klauzulom. Naša vlada znade za sve to, nu rećbi, da je za to malo glaya boli, pa ostalo naše domaće vino posve nerazprodano.

Tat nadrovdvodnih dragocilenosti pred sudom. Dne 21. o. mj. stajao je pred tršćanskom porotom 26-godišnji Juraj Cszosz iz Budimpeste, koji je dne 4. oktobra o. g. pokrao dragocilenosti nadrovdvode Ljudevita Viktora, koji se je nalazio u kupalištu u Opatiji. Iz Opatije pobjegao je tat u Pulu, gdje su ga dne 7. oktobra uhvatili i kod njega našli ukradjene dragocilenosti. Izragom i razpravom dokazalo se je, da je on rečene dragocilenosti sam ukrao, te bijaše radi toga odsuđen od porotnog suda na 2 godine teške tamnice poostrene jednim postom svaka tri mjeseca.

Franina i Jurina.

Fr. Dobri. Ti ljubno božićni blagdan!
Jur. Amen i Tebi Franina!
Fr. I svim onim, ki misle, govore i delaju kako i mi!
Jur. Bože daj i onim, ki su dobri, pošteni i ravični.
Fr. Amen Bože!

Razne viesti.

Bolest biskupa Strossmayera. Prošle sriede doznali smo brzojavnim putem za tužnu vijest, da je dobrotvora hrvatskoga naroda preuzvišenom gosp. biskupu dja-kovačkomu J. J. Strossmayeru utorak tako pozhilo, da se je sav hrvatski narod teško zabrinuo za dragocieni život svoga velikog biskupa. Ali naša žalost okrenula je hvala Bogu brzo u radost pošto su kasnije viesti povoljno glasile o zdravlju siedoga biskupa. Sriedećeg dana krenula je naime bolest na bolje a viesti od dne 18. o. mj. glasila su, da se već preuzvišeni čuli posve dobro i da je izvan svake pogibelj. Poslednja viest iz Djakova glasi, da je dne 18. ovog mjeseca biskup selao preko pol sata, te da je svjež i da mu je posve dobro. Svevišnji neka nam sačuva dragocieni život narodnog dobrotvora!

Zlatna misla. U nedjelju dne 27. o. mj. (na Ivanju) staviti će u Crkveništ, u hrvatskom primorju, tamošnji župnik i podaritelj dja-kon velečasni gosp. Aleksander Car, koji je još posve zdrav i krepek 50 godišnjicu svoga misništva. Čestitamo unapred dičenomu svećeniku i rodoljubu na riedkoj slavi!

Milodarji našoj sirotinji! Po davnom običaju utičemo se i sada povodom bo-žićnih blagdana i novo-godine k svim prijateljima i rodoljubom našim u svih hrvatskih zemljah vroćom molbom, da bi se sjetili naše sirotinje, naše siromašne učeće se mladeži.

Još više pomoći treba ona naša mladež, koja se ničemu nepuči, jer jedna nema

škole, a to su one ogromne hiljade drobne naše dječice, kojoj je uzkradena zlobom naših vlastodržaca svaka poduka.

Redoljubi! sjetite se naše plemenite „Družbe sv. Cirila i Metoda“, koja nemože napried bez vaše milosive podpore. Ne zaboravite ni naše velezaslužne „Bratovštine, hrvatskih ljudi u Istri“, a da vam je preporučeno i toli potrebito „Djačko podporno društvo u Pazinu“.

Velik ples na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. U bijelom našem Zagrebu sastao se odbor sveučilišnih djaka i rodoljubnih zagrebačkih građana, koji priređuju za dne 9. jennara 1904. veliku zabavu s plesom na korist naše plemenite Družbe.

Kako čitamo u zagrebačkih listovih, neće to biti obična zabava, obični koncert s plesom, već zabava na veliko osnovana. Za sada javlja odbor samo toliko, da će se u velikoj dvorani „Sokola“ obdržavati svečani koncert sa najzabranijim programom. Iza toga slijediti će ples dok će se u dvorani „Kola“ obdržavati saljivi koncert i saljive produkcije, tako, da će i neplešači imati također svoju zabavu. Potankosti ove zabave javili će odbor naknadno.

Zivila sviesna i rodoljubna naša zdanica!

Iz Rieko piše prijatelj našega lista dne 15. o. mj. Ovih sam dana po običaju pošao, da kupim kutiju žigica naše „Družbe“ ali na moje veliko čudo kod par ovdješnjih prilično velikih trgovina kolonijalnom robom, ne mogli dobiti lih žigica. Ozlovoljen zbog toga, skoro, da ne ukorih te naše ljude, što ne drže uz tudje i naše domaće žigice, ali mi oni sami, nezadovoljni postupkom osoba, kojih se to tiče, jednostavno odgovoriše, da ne mogu već skoro mjesec dana na Rieci nijednog sanduka naših žigica dobiti.

Kad pomislim, da bi se bilo moglo pomoći komu našem djetetu ili i više njih s onim, što se je prošloga mjeseca ovdje na dohodku od žigica izgubilo, holi me to kano rodoljuba i Istranina te se sam sebe pitam: kako se što takva može dogoditi i to još na štetu naše istarske sirotinje.

Držim, da će ova opomena koristiti i da će se pozvani na to čim prije pobrinuti, da se Rieku za okolicom obskrbi družbinimi žigicama, jer Boga nije pravedno, da mi za neznam čiju korist, ino-ramo tudje pomagati, dočim smo sami podpore toliko potrebni.

Riečki „Novi List“ izlazi će početkom buduće godine svaki dan, neizuzev ni nedjelje i blagdan — u 5 sati u jutro. Uredništvo pobrinulo se je za stalne suradnike i dopisnike u većih mjestih, osobito pako za najnovije brzojavne viesti. „Novi List“, premda znatno povećan, stoji i da u godinu s poštom samo 20 K. Čestitamo uredništvu i upravi na toj važnoj promjeni.

Članovima „Natiee Hrv.“ Svima, koji žele „Maličine“ knjige, poručujemo da izvole svoju predplatu obnoviti kod uprave našega lista (tiskara Krmpotić i dr., Via Sissano.) — Knjige dobit će samo oni, koji su prije predplatu obnovili.

Gruž, ratna luka. Pišu iz Gruža (kod Dubrovnika) da se jedan dio starog arsenala u Gružu preuređuje za smještaj topova. Tamo će doći jedna baterija brdskih topova s momecima, koja će biti uvijek spremna; a dvije će se baterije spremljene smjestiti u arsenale, ali tako armirane, da mogu biti svaki čas spremne za eventualnu potrebu obrane obala. I tako u tvrdjavinjsko topništvo dobit će se u Gružu i brdske.

Janan dokaz. Našoj smotri odlukom dne 30./XI. c. g. e. kr. pošt. novinarskog ureda II. u Beču bi uzkradena povlastica, da možemo razasijati smotru s biljezom od 2 (dva) ilira. Tko je pročitao na jedan broj naše smotre, razlozi će mu biti pojmiljivi. Ovim putem molimo naše

predbrojnice, da naza do Božića pošalju dnužu-predplatu za o. g. jer gornjom odlukom povisili su se troškovi pri izdavanju smotre. Novci se šalju izključivo pod adresom:

Upravi smotre „Ujedinjena Hrvatska“ (br. 800.717). Beč XVIII. Gertudplatz.

Dopisnica uprave.

Gospodin Hrabroslav Jakar, načelnik, Sovinjak: Reklamirani iznos 8 K bio je primljen 19. IX. 1903. pod brojem 1042 te objavljen u 40. broju od 1. listopada. Gospodin Ivan Žigante, Sovinjak. Iznos 4 K, koje smo primili čekom bez oznake zašto ste poslali, obilježili smo na račun Vase predplate, što bje također potvrđeno u 40. broju.

Molimo, da nas sličnimi reklamacijama u buduću sreditite.

HRVATI,
skupajte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Hrvatski specialitet!

jest jedna vrst najboljeg pamučnog platna izvrsna za rublje i svo kućne potrebe.

Platno je 84 cm. široko i sadržava 23 mtr. (30 starih rifa). Za dobru vrst i trajnost pamčim.

Komad stoji K 15.— i na zalihni imade uvijek do 1000 komada.

Jedino za dobiti u Hrvatskoj kod
FRAN SARIDJA, Zagreb, Ilica 39.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju uporabu. Oslabo odmaraju, igranje i katanje po kostih, nogulu i rukuh, te talice svaka glavobolja. One nedostaju spasonog djelovanja, otklanjaju nadihvavanje, boli i grčeve, pospešuju bolja probava, čiste krv i crieva. Progone vruću i male glisite, te sve bolesti od glisih dolazeća. Djeluju izvrsno proti hrupavosti i promuklosti. Lise sve bolesti jetrah i slizecu te kolika i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od granice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materici i matorni, pa zato nesmjiju manjkati u nijednoj groz-te neka točna vrsta po nastavku: Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29 potraj crkve sv. Marka. Novac neka se salje napred ili pouzecom. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. Ciena je slijedeća i to franko na svaka pošta: 1-tucet (12 boč.) 4 K, 2-tuceta (24 boč.) 8 K, 3-tuceta (36 boč.) 11 K, 4-tuceta (48 boč.) 14-60 K, 5-tuceta (60 boč.) 17 K. — Posljednjom tucetu i tucetu priznanica, da li nije unoguće ovdje likoviti, zato nevadjan samo imena neke grs, koja su sa osobitim uspjehom potrebijavali **kapljice sv. Marka** da podupiraju ozdravlje: Iv. Barattini, načelnik; Janko Kisilj, kr. nadlogar; Stj. Barčić, župnik; Ilija Manić, općinar; Sofja Vukelić, silica; Jozo Seljančić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, potraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrughnih dietova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose, ako se nije kod uložena suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmovo (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na rjenjenje i zaduženje uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdan osim jullija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lijevo, gdje se dobivaju publicke informacije.

Ravnateljstvo.